

EXPLICATIO FABRICÆ ET VSVS.

Lobum insuper maximum, summâ diligentia, nec minori sumptu (uti & in cæteris omnibus) confieri curavimus: qui interius lignea constat materiâ, affabré è multis Armillis & frustulis intertextis, h̄demq; hinc inde à Centro fulcitis, compositâ, & posteâ in Globosam formam tornatâ. Quod Opus, quoad ligneam formam, Augustæ Vindelicorum anno 1570, antequam inde in Patriam discederem, idoneum isthic Artificem, alias frustrâ diu quæsitum nactus, parari curavi. Cumq; ob vastitatem, quæ ventioni difficultatem ingerebat, Augustæ in quintum annum, quo isthuc redij, hæsisset; Anno nimirum 1575. quando Ratisbonam tempore Coronationis hujus Augustissimi Imperatoris Rudolphi II. ex Italâ rediens, ac Augustam transiens, accedebam, Globum illum quidem jam diu param iſthic reperi; At rotunditate suâ undiquaq; non satis absolutum, & insuper rimis quibusdam hinc inde infectum. Curiavi nihilominus eum anno sequenti in Daniam non sine difficultate mihi advehî: Ulbi resarcitis ejus rimis, & Globositate exquisitâ aliquot centenis inductis membranis reparatâ, atq; per biennium periculo facto, an aliquid inde quâquâ versum remittere veller, ut binarum æstatum atq; hyemum mutationes sustineret: Tandem cùm eum rotundissimam Globi formam undiquaq; constanter retinere depræhendissem, laminulis Orichalcicis justæ crassitie eum totaliter superinduci tuto curavi: idq; tanto studio & subtilitate, ut ex solido Orichaleo Globum constare diceret: vix apparentibus laminarum juncturis: quem etiam mox in exactam Globi formam levigari feci; tandemq; Zodiaco & Äquatore cum suis Polis illi insignitis singulos eorum Gradus in singula 60. Minuta per puncta etiam transversalia, (uti soliti sumus) subtiliter distribuimus: reliquo tamen adhuc annuo spatio ante distributionem ut periculum fieri posset, an post Orichalci inductionem, rotunditatem suam tam hyeme quam æstate omnimodè conservaret. Quod cùm satis experimentatum foret; non saltē Circulos, de quibus dixi, illi adaptavi; sed & octavæ Spheræ sidera; quotquot interea Cœlitis obtinere licuit, diligentissimè observata, convenientibus locis annotavi: quæ successivis annis magis magisq; numero aucta, tandem millenarium complerunt; ita ut omnes stellas, quotquot visui vel parumper patent, illi adaptârim, relatis eorum locis consultò ad annum 1600. completum brevi instantem, sicq; præterlapsi sunt anni circiter 25 à primâ Globi hujus confectione, donec is divisionibus & stellis suis absolveretur. Quæ mora erit tædiosa videri possit; tamen non parum habuit utilitatis, ut omnia constantius, pleniū & perfectius præstarentur. Et, sat citò, si sat bene. Inter ea nihilo minus ejus exteriores adaptatae sunt Armillæ; utpote Meridianus, quem repræsentant literæ E F G H & deinceps Horizon (de quo postea) intra quos ipse Globus compræhenditur, & in Axe suo circa Polos I K revolvitur. Hic autem Meridianus è solido constat Chalybe, Habetq; Divisiones singulorum minutorum omnium Graduum: & Horizon L M N spitam laitudinem habens, Orichalco etiam superinductus est, & in suos Gradus atq; Minuta Azimuthaliter divisus. Descendit verò à Zenith ad Horizontem Quadrans verticalium Circulorum Orichalcicu apud B incipiens, & in Horizontem desinens, atq; in 90. Gradus cum suis singulis Minutis subdivisus: qui tam Altitudinibus, in semetipso, quam Azimuthis in Horizonte numerandis inservit. Ipse autem Horizon cum suo Meridiano, adeoq; roto intercepto Globo, pedestali firme per O P Q R S T U X repræsentato innititur; in quo duo sunt ferramenta Q R decussatim se se transiuntia, quæ ab unâ parte vides: & duo similia ab alterâ; sustentaculi & firmitudinis causâ, ne Horizon aut tota machina quidpiam vacillet ob magnitudinem atq; pondus. Est verò totum hoc fulcrum circiter 5 pedes altum; in cuius inferiori parte varijs Artifices Mathematum ornatus gratiâ insigniter depicti cernuntur; unâ cum alijs quibusdam pulchritudinem addentibus. Habet autem ipse Globus in suâ diametro 6 proximè pedes. Hinc Meridianus & Horizon, cæteraq; æstimari possunt. Quantam Globi machinam tam solidè & subtiliter elaboratam, & undiquaq; ritè constantem à nemine hac tenus in quâvis Orbis Terrarum parte (absit invidia dicto) constructam & absolutam esse arbitror. Opus ingens & magnificum: quod ut multi è varijs Regionibus unâ cum cæteris meis Organis conspicerent, in Daniam profecti sunt; Dum Regnum Vraniæ incolumē atq; Arx inclita stabant. Circa Horizontem hæc verba aureis literis leguntur: ANNO A CHISTO NATO CIO, IO, XXCIV, REGNANTE IN DANIA FRIDERICO SECUNDU, HVNC COELESTI MACHINÆ CONFORMEM GLOBVM, IN QVO AFFIXA OCTAVÆ SPHERÆ SIDERA COELITVS ORGANIS DEPREHENDA SVIS QVÆQVE LOCIS AD AMVSSIM REPRÆSENTARE: ERRANTIVMQUE STELLARVM PER HÆC APPARENTIAS PERVESTIGARE DECREVIT: COELO TERRIGINIS, QVI RATIONEM EAM CAPIVNT, MÆCHANICO OPERE PATEFACTO, TTCHO BRAHE O. F. SIBI ET POSTERIS E. F. Quod verò annus hic adscribitur 1584. eo id sit, quod is circa medium tempus, dum hæc structura elaboraretur, incidet; quadriennio nimirum ante obitum laudissimæ memorie Regis Friderici, qui me meaq; studia liberaliter & clementer fovit, ac Regio Amore, quoad vixit, prosecutus est. Addam & hoc, quod magnifica hæc machina superius tegumen habet, per YZ indicatum, interius concavum, atq; rotundum, quod superius Globi hemisphærium comprehendat, atq; in eo per funiculum in cochleâ trabi affixâ, ubi lubuerit, demissum ipsum Globum à pulvere, alijsq; inquinamentis protegar.

USUS hujus Globi est, qualis & aliorum Cœlestium: Quem peculiari libro per otium describere animus est. Neque enim paucis absolvi potest. Habet autem præ cæteris hoc ob suam magnitudinem prærogativæ, quod omnia in eo exactissimè, adeoque in ipso minuto execuī liceat; sicq; singula, quæ primi mobilis Doctrinam concernunt, & cœlestium corporum observationes respectu Ecclipticæ & Äquatoris, aliorumq; quorumvis in Sphærâ circulorum minimo negotio, & absq; laboriosâ suppuratione hæc mæchanicè perficiuntur.

F